

725
B-84

**X.A. BURIYEVA,
A.YO. NAZAROV,
B.B. ABBASOV**

ARXIV ISHI NAZARIYASI VA AMALIYOTI

TOSHKENT

UO‘K: 725.8.9302

KBK: 79.3

B 84

B 84 **X.A.Buriyeva, A.Yo.Nazarov, B.B.Abbasov.**
Arxiv ishi nazariyasi va amaliyoti. O‘quv qo‘llanma. –
T.: «Инновацион ривожланиш нашриёт-матбаа
уйи», 2020. 284 bet.

ISBN 978-9943-6726-8-0

Mazkur o‘quv qo‘llanmada arxivshunoslik sohasini o‘rganishda muhim o‘rin tutgan “Arxiv ishi nazariyasi va amaliyoti” faniga oid ma’lumotlar keltirilgan. Arxivshunoslik nazariy masalalari qatorida arxiv ishi va arxivlarni tashkil qilish, ulardagi hujjatlarni saqlash, respublika hamda xorijiy mamlakatlarda arxivlar faoliyatini tashkillashtirish, arxiv sohasini boshqarish, arxiv ma’lumotlaridan foydalanish xususida so‘z yuritilgan. O‘quv qo‘llanmada, shuningdek, arxivshunoslik sohasiga oid nazariy bilimlarni amaliyotda qo‘llash bo‘yicha tavsiyalar berilgan.

UO‘K: 725.8.9302

KBK: 79.3

Taqrizchi: Z.A.Saidboboyev – t.f.n., dots.

ISBN 978-9943-6726-8-0

© «Инновацион ривожланиш нашриёт-матбаа уйи», 2020.

SO'Z BOSH I

Mustaqillik yillarida O'zbekistonda arxivshunoslik bo'yicha mutaxassis kadrlarni tayyorlash borasida qator ishlar amalga oshirilmoqda. Bebaho ma'naviy meros hisoblangan arxiv hujjatlarini o'rganish hamda kelajak avlodga yetkazish borasidagi say'-harakatlar to'g'risida talaba yoshlarga zaruriy ta'lim va tarbiyani berish arxivshunoslik fanlarining amaliy ahamiyati hisoblanadi.

O'zbekiston Respublikasi davlat mustaqilligini qo'lga kiritgandan so'ng barcha sohalarida bo'lgani kabi, arxiv ishi borasida ham bir qator yangi islohotlar amalga oshirildi. Shu jumladan, O'zbekiston Respublikasining 1999-yil 15-apreldagi "Arxivlar to'g'risida"gi, 2010-yil 15 iyundagi "Arxiv ishi to'g'risida"gi qonunlari hamda O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining arxiv ishini takomillashtirish borasidagi qarorlarining qabul qilinishi va ularning ijrosini ta'minlash mamlakatimizda arxiv ishini rivojlantirishiga asos bo'ldi. Ularda o'zbek xalqi va uning davlatchiligi tarixiga oid qimmatli tarixiy manbalarni jamlash, saqlash, ulardan foydalanish va kelajak avlodga yetkazish chora-tadbirlari to'g'risida qonun-qoidalar keltirib o'tilgan. Ushbu huquqiy-me'yoriy hujjatlar asosida respublikamizda arxiv ishini boshqarish, ularda ish yuritish asoslarini shakllantirish va arxiv manbalarini saqlash va ulardan foydalanishni o'rgatish arxiv ishi nazariyasi va amaliyoti fanining dolzarb masalalaridan hisoblanadi.

Fanni o'qitishdan maqsad O'zbekistonda arxiv ishi nazariyasi va amaliyoti, arxivlar faoliyatini tashkil etish asoslari, arxiv hujjatlarini jamlash, saqlash, ulardan foydalanish borasida bo'lajak arxivshunos mutaxassis talabalarga ta'lim berishdan iborat. Ushbu sohada qabul qilingan huquqiy-me'yoriy hujjatlarni chuqur tahlil qila oladigan va ularni amalda qo'llay biladigan malakali mutaxassis kadrlarni tayyorlash hamda ularda arxivshunos va tadqiqotchi etikasini shakllantirishdan iborat. Arxivshunos mutaxassislarni tayyorlash borasida nazariy bilimlar berishda maxsus o'quv adabiyotlarning muhim o'rni mavjud va ta'lim jarayonida bu jihatni hisobga olish darkor. Hozirgi davrda O'zbekistonda arxivshunoslik sohasi mutaxassislarni tayyorlovchi bir qancha o'quv dargohlari faoliyat yuritib, ularni zarur maxsus fan adabiyotlari bilan ta'minlash dolzarb sanaladi. Shu nuqtayi nazardan "Arxiv ishi nazariyasi va amaliyoti" nomli mazkur o'quv qo'llanma arxivshunoslik faniga oid

boshlang'ich, tayanch bilimlarni, shuningdek, xorijiy adabiyotlardan jalb qilingan ma'lumotlarni o'z ochiga olgan.

"Arxiv ishi nazariyasi va amaliyoti" o'quv adabiyotida taqdim etilgan ma'lumotlar quyidagi vazifalarni bajarishga xizmat qiladi:

- arxiv sohasida davlat siyosatining mohiyati, mazmuni, tamoyillari va xususiyatlarini o'rganish;

- arxivlar faoliyati, arxiv ishining mohiyati va turlarini ijtimoiy va kasbiy asosda o'rganish;

- arxivshunoslik sohasining nazariy jihatlarini va qonuniyatlarini o'rganish va ularning amaliyot jarayoniga ta'sirini tahlil qilish;

- arxivlarda ish yuritishning samarali uslublarini o'zlashtirish, tahlil qilish;

- arxiv amaliyotida nazariy bilimlarni qo'llash ko'nikmalarini hosil qilish hamda ta'lim va tarbiyaning uslublarini o'rganish;

- arxivlarning ilmiy-ma'lumotnoma apparati bilan tanishtirish va ularning turlarini o'rganish;

- talabalarning kelgusi ish faoliyatlarida arxiv sohasida ishbilarmonlik muloqoti to'g'risida tushunchalarga ega qilish va ularda zarur ko'nikmalarni hosil qilish;

- bo'lajak arxivshunos olimlar hamda arxivchi mutaxassislarni bilim, ko'nikma va malakalarini rivojlantirish, ularning kasbiga bo'lgan qiziqishlarini yanada chuqurlashtirish, barkamol shaxs qilib tarbiyalash.

O'quv qo'llanmada fanga oid mavzular o'quv dasturiga mos holda joylashtirilgan va muayyan reja asosida yoritilgan, mavzuga doir kalit so'zlar hamda savol va topshiriqlar keltirilgan. Ayni vaqtda o'quv qo'llanmada fan bo'yicha jamlangan nazariy bilimlarni mustahkamlash maqsadida va mavzularni atroflicha o'zlashtirish uchun amaliy topshiriqlar berilgan bo'lib, ular mavzular bo'yicha testlar, glossariy, assisment topshiriqlaridan iborat.

"Arxiv ishi nazariyasi va amaliyoti" fani bo'yicha tayyorlangan ushbu o'quv qo'llanma arxivshunos-talabalarni o'qitishda asosiy adabiyotlar qatoriga kiritilishi nazarda tutilishi bilan birga, arxivshunoslik sohasiga oid qator fanlarni o'zlashtirishda ham maxsus o'quv adabiyoti sifatida qo'llanilishi mumkin.